

NATUURTOETS

UITBREIDING LANDAL HEIDEHEUVEL

HOGHE BERGWEG 30

TE BEEKBERGEN

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Natuurtoets uitbreiding Landal Heideheuvel

Hoge Bergweg 30 te Beekbergen

Opdrachtgever	Van Wijnen Recreatiebouw B.V. Postbus 200 7400 AE Deventer
Rapportnummer	3045.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	9 december 2016
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 0314 - 365150 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. K. Wopereis
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	4
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	5
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
4	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	8
4.1	Inleiding	8
4.2	Flora- en faunawet.....	8
4.3	Gebiedsbescherming.....	11
4.4	Wet natuurbescherming	12
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	13
5.1	Inleiding	13
5.2	Vogels	13
5.3	Vleermuizen.....	14
5.4	Overige zoogdieren	15
5.5	Reptielen, amfibieën en vissen.....	16
5.6	Ongewervelden.....	16
5.7	Vaatplanten.....	17
6	TOETSING AAN FLORA- EN FAUNAWET / WET NATUURBESCHERMING	18
6.1	Inleiding	18
6.2	Broedvogels.....	18
6.3	Vleermuizen.....	18
6.4	Overige zoogdieren	19
6.5	Amfibieën en kleine zoogdiersoorten	19
6.6	Reptielen (hazelworm).....	20
6.7	Overige soort(groep)en	20
6.8	Conclusies mogelijke effecten Flora- en faunawet.....	20
7	TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET	21
7.1	Doelstelling Natura 2000	21
7.2	Aanwezige habitats	21
7.3	Aangewezen vogelsoorten	22
7.4	Overige soorten	22
7.5	Gevoeligheid.....	22
7.6	Inventarisatie mogelijke effecten Natura 2000	24
7.7	Conclusie mogelijke effecten Natura 2000	30
8	TOETSING AAN GELDERS NATUURNETWERK.....	31
8.1	Inleiding	31
8.2	Inventarisatie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk.....	32
8.3	Conclusie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk.....	33
9	TOETSING AAN GROENE ONTWIKKELINGSZONE	34
9.1	Regelgeving Groene Ontwikkelingszone	34
9.2	Kernkwaliteiten Groene Ontwikkelingszone	35
9.3	Inventarisatie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk	35
9.4	Conclusie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk.....	35
10	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	36

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Van Wijnen Recreatiebouw B.V. opdracht gekregen voor het uitvoeren van een natuurtoets ter plaatse van de uitbreiding van het recreatiepark Landal Heideheuvel, gelegen aan de Hoge Bergweg 30 te Beekbergen.

De natuurtoets is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De natuurtoets heeft als doel om de ingreep te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving en bestaat uit drie onderdelen. Het onderzoek bevat 1) een toetsing aan de Flora- en faunawet middels een quickscan flora en fauna. De 2) Natuurbeschermingswet-toetsing is uitgevoerd aan de hand van een voortoets. Voor 3) de toetsing aan het Gelders Natuurnetwerk is een zogenaamd "nee-tenzij onderzoek" uitgevoerd.

- 1) De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.
- 2) De voortoets is uitgevoerd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Dit deel van het onderzoek heeft als doel vast te stellen of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan (significante) gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied De Veluwe.
- 3) Het "nee-tenzij onderzoek" heeft tot doel om de effecten van het beoogd gebruik op de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het Gelders Natuurnetwerk te onderzoeken.

Onderhavige rapportage betreft een actualisatie van een eerder uitgevoerde toetsing aan de ingreep (rapport 15065768, d.d. 20 mei 2016). In onderhavig rapport zijn aspecten als verkeersaantrekkende werking en toename van betreding van omliggende delen van het Natura 2000-gebied de Veluwe in de toetsing aan wet- en regelgeving betrokken.

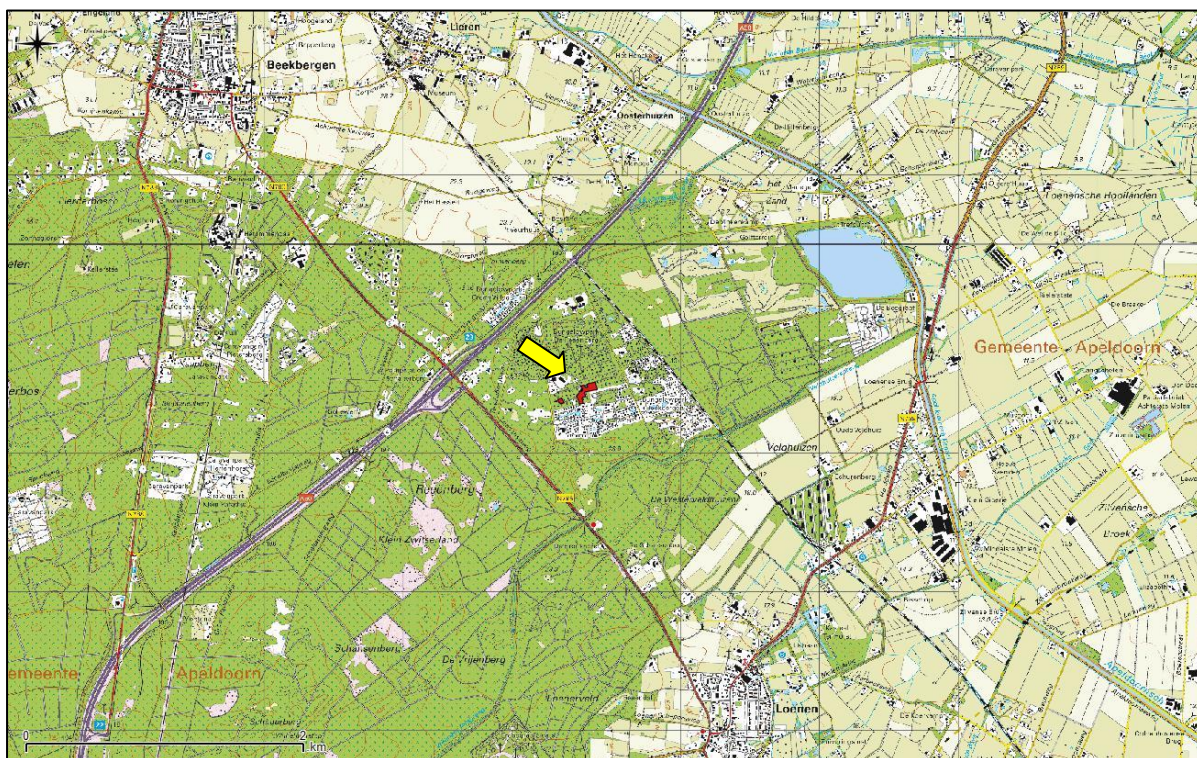
Met ingang van 1 januari 2017 wordt de Wet natuurbescherming van kracht. Deze vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Voor zover momenteel bekend is deze wetgeving niet van invloed op de uitkomsten van het onderzoek. Vooralsnog wordt de nieuwe wetgeving "beleidsarm" ingevoerd. Het bevoegd gezag zal komen te liggen bij de provincie Gelderland. De verbodsbepalingen en beleidsvoornemens zijn in grote lijnen vergelijkbaar met de huidige vigerende wetgeving. Wel zijn er enige wijzigingen in de beschermde soorten. Hier wordt in de rapportage zoveel mogelijk rekening gehouden.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 10.725 \text{ m}^2$) betreft een deel van Landal Heideheuvel en ligt aan de Hoge Bergweg 30, circa 3,5 kilometer ten zuidoosten van de kern van Beekbergen. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 33 D (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 197.260$, $Y = 461.410$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie bestaat uit een tweetal terreindelen op Landal Heideheuvel. Het meest westelijk gelegen terreindeel (circa 1.100 m^2) betreft een boogschietbaan; een met gras begroeid terrein omgeven door een bosaanplant, bestaande uit grove den, Douglasspar en fijnspar.

Het oostelijke gelegen terreindeel (circa 9.600 m^2) bestaat uit een speelveld met verspreide begroeiing, zoals grove den en Douglasspar. Op het speelveld staan speeltoestellen opgesteld. Op het meest westelijk deel bevindt zich een dienstwoning met schuur en tuin. Zowel de dienstwoning als de schuur zijn uit hout opgetrokken en hebben een zadeldak met dakpannen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Dienstwoning.

Figuur 4. Booschietbaan.

Figuur 5. Speelveld.

Figuur 6. Speelveld.

Figuur 7. Speelveld.

Figuur 8. Speelveld.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen, doch in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Veluwe, bevindt zich rondom het recreatiepark. Het meest nabijgelegen deel bevindt zich op 55 meter afstand tot de onderzoekslocatie (zie figuur 9).

Natuurnetwerk Nederland

De begrenzing van het Gelderse Natuur Netwerk (GNN) komt ter plaatse van de onderzoekslocatie overeen met die van het Natura 2000-gebied de Veluwe. De terreindelen die binnen het Natura 2000-gebied liggen, maar geen deel ervan uitmaken zijn aangemerkt als Groene Ontwikkelingszone binnen het GNN. De onderzoekslocatie ligt derhalve geheel in de Groene Ontwikkelingszone (zie figuur 9).

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie is niet gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als beschermd natuurmonument.

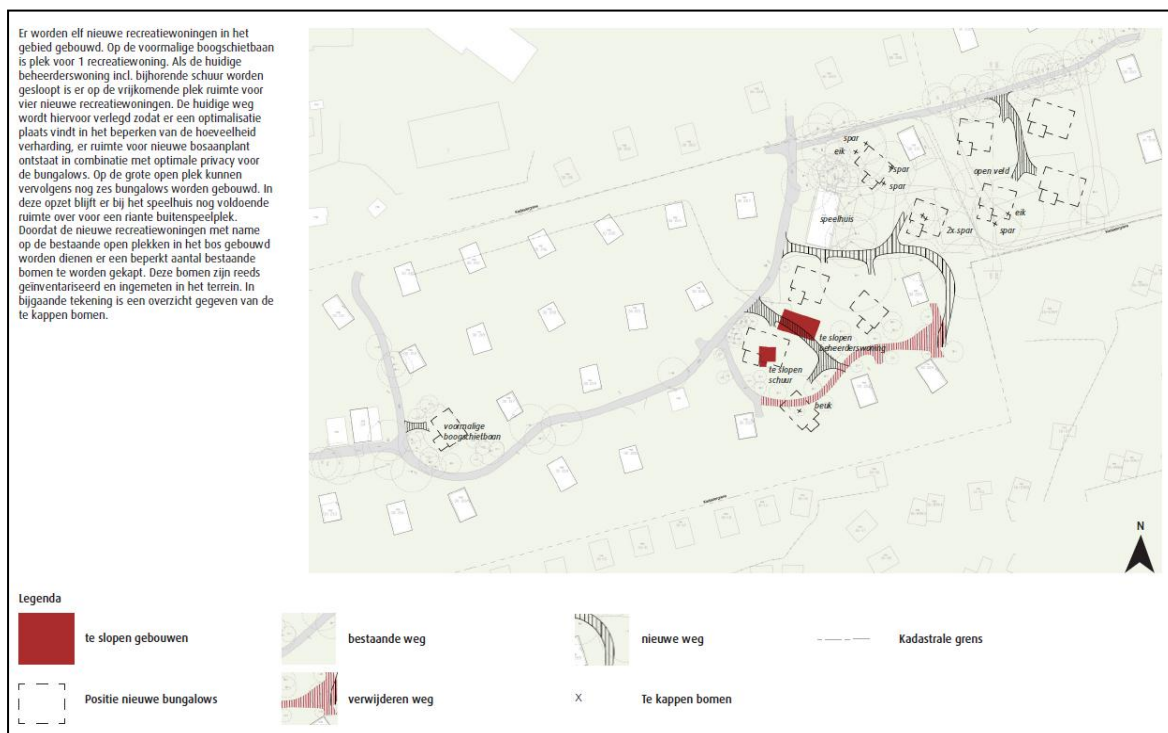

Figuur 9. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van de Gelders Natuurnetwerk GNN en Natura 2000 (donkergroen) en Gelderse Ontwikkelingszone (GO, lichtgroen).

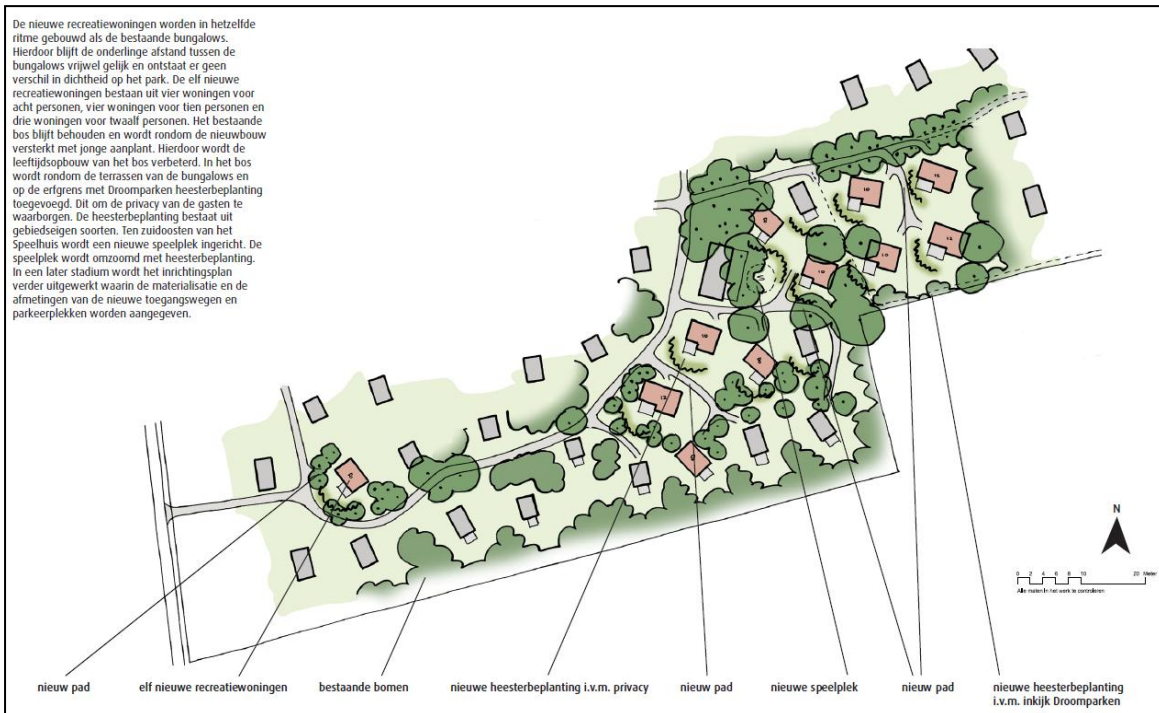
2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens het recreatiepark uit te breiden. Ter plaatse van de onderzoekslocatie zal de sloop van de houten dienstwoning met houten schuur plaatsvinden en de nieuwbouw van recreatiewoningen worden gerealiseerd. Verspreid over de onderzoekslocatie worden 11 recreatiewoningen (circa 100 bedden) terug gebouwd. De footprint van de nieuwe recreatiewoningen zijn groter dan de bestaande bungalows. Eveneens is ruimte ingericht voor parkeren. Ten behoeve van de nieuwbouwlocaties en parkeerruimte worden plaatselijk enkele bomen gekapt. Figuur 10 geeft een beeld weer van de huidige en toekomstige situatie. In figuur 11 is de landschappelijke inpassing weergegeven.

Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling zullen sloop-, kap-, bouw- en infrastructurele (aanleg paden, riolering en elektriciteit) werkzaamheden plaatsvinden.

Figuur 10. Huidige en toekomstige situatie onderzoekslocatie (bron: Van Wijnen Recreatiebouw bv).

Figuur 11. Landschappelijke inpassing (bron: Van Wijnen Recreatiebouw bv).

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 30 juli 2015. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) gegenereerd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.2 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmblom, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten

Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten.

De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang.

Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua beschermingsregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel III voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel III. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen.

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels ("algemeen" voorkomen-de broedvogels)	Nesten die <i>niet</i> het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel IV. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden)

De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) of door de Provincie.

Natuurbeschermingswet 1998 (Beschermd Natuurmonumenten)

Beschermd Natuurmonumenten zijn gelegen buiten de Natura 2000-gebieden. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermd Natuurmonumenten opgeheven en gewijzigd in Beschermd Natuurmonumenten en zijn (delen van) Beschermd Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden komen te vervallen. Het beschermingsregime voor Beschermd Natuurmonumenten betreft het verbod om zonder vergunning handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument, zoals natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Ontwikkelingen zijn wel mogelijk als door het Ministerie of de Provincie een vergunning is verleend.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermd Natuurmonumenten en de Wetlands) en verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor het Natuurnetwerk Nederland. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. De planologische begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Deze wet is gericht op:

- 1) Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarden.
- 2) Het doelmatig uitvoeren van het beheer.
- 3) Samenhang brengen in het beleid.

In de Wet natuurbescherming wordt wat flora en fauna betreft onderscheid gemaakt tussen vogels, soorten die voorkomen op de Habitatrictlijn en de verdragen van Bern en Bonn en overige soorten, laatstgenoemde groep is te vergelijken met de huidige Tabel 2-soorten, zie tabel V.

Tabel V. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Verboden m.b.t. van nature in Nederland in het wild levende vogels. Het is verboden om: 1. Levende vogels opzettelijk te doden of te vangen. 2. Nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen. 3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben. 4. Vogels opzettelijk te storen. Het verbod, bedoeld in het 4^e lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Artikel 3.5. Verbodsbepalingen ten aanzien van soorten van de Habitatrictlijn en de verdragen van Bern en Bonn. Het is verboden om: 1. Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen. 2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren. 3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen. 4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen. 5. Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrictlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Artikel 3.10. Verbodsbepalingen t.a.v overige soorten (plant- en diersoorten). Het is verboden om: c) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. d) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. e) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Het bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming ligt bij de provincies. Ontheffingen lopen of via het loket van de gemeente of rechtstreeks via de provincie.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Inleiding

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. In hoofdstuk 6 wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een verstrend effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten en welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.2 Vogels

Broedvogels (beschermingscategorie 1 t/m 4)

De soorten uit de beschermingscategorie 1 t/m 4 betreffen voornamelijk roofvogels en uilen, alsmede gebouwbewonende soorten als huismus en gierzwaluw.

Op basis van verspreidingsgegevens zijn in de bosgebieden van de Veluwe roofvogelsoorten als buizerd, havik, wespandief, boomvalk, sperwer en de uilensoort ransuil te verwachten. Uilensoorten als kerkuil en steenuil zijn gebonden aan andere habitats (kleinschalig agrarisch buitengebied) en zijn daarom op voorhand op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Roofvogels zijn over het algemeen erg schuw en zullen hun nesten niet bouwen in de directe nabijheid van menselijke bebouwing of op druk bezochte terreinen. Op basis van het huidige terreingebruik kan deze soortgroep als broedvogel op de onderzoekslocatie worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek is desondanks ter plaatse van de onderzoekslocatie gericht gezocht naar indicaties als braakballen, prooiresten en de aanwezigheid van horsten van roofvogels. Deze zijn niet aangetroffen.

Van gebouwbewonende soorten kan de gierzwaluw als broedvogel op voorhand worden uitgesloten. De soort komt voor in het binnenstedelijk gebied en niet in beboste terreinen. Huismussen broeden veelal onder dakpannen en kunnen in theorie in de beheerderswoning broeden. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen huismussen op de onderzoekslocatie waargenomen. Deze soort is, zeker tijdens het broedseizoen, in de directe omgeving van de nestplaats te vinden. De weersomstandigheden voor het waarnemen van huismus waren gunstig. Gelet op het ontbreken van waarnemingen van huismus en sporen van nestresten is het niet te verwachten dat deze soort gebruik maakt van de onderzoekslocatie.

Overtredingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd zijn niet aan de orde.

Broedvogels (beschermingscategorie 5)

De broedvogels die onder de beschermingscategorie 5 vallen zijn voornamelijk hollenbroeders, zoals mezen en spechten. Maar ook soorten als huiszwaluw, ekster en zwarte kraai zijn onder bepaalde gevallen jaarrond beschermd en vallen onder deze beschermingscategorie. Of sprake is van jaarronde bescherming is onder andere afhankelijk van het voorkomen van grote aantallen en de aanwezigheid van voldoende alternatieve nestgelegenheid in de omgeving.

Op het terrein zijn tal van broedvogelsoorten uit de beschermingscategorie 5 te verwachten, zoals mezen, spechten (waaronder groene specht) en bosuil.

De bomen op de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op aanwezigheid van holtes. Deze zijn niet aangetroffen. Daarmee is de aanwezigheid van nesten van spechten en een soort als de bosuil op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er zijn op de onderzoekslocatie geen nesten van zwarte kraai of ekster aangetroffen.

Pimpelmezen en koolmezen kunnen gebruik maken van de bebouwing op de onderzoekslocatie om te broeden. Het betreft echter algemene soorten die elders op het terrein volop broedgelegenheid hebben. Er is daarom geen reden om de soorten als jaarrond beschermd aan te merken. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende als maatregel om overtreding van de wetgeving te voorkomen.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van bomen zijn er op de onderzoekslocatie geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als gaai en houtduif (zie hoofdstuk 6).

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Geschikte bomen (zoals bijvoorbeeld sparren) zijn gecontroleerd op indicaties van roestplaatsen van bijvoorbeeld ransuil. Er zijn geen indicaties aangetroffen dat een roestplaats aanwezig is. In de bomen op de onderzoekslocatie kunnen soorten als houtduif een gemeenschappelijke slaapplaats hebben. Er zijn echter geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

5.3 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.* 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, Bechstein's vleermuis, meervleermuis, Brandt's vleermuis, baardvleermuis, bosvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De dienstwoning op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Onder de nokvorsten is toegangsruime en ook onder de dakpannen zijn op enkele plekken geschikte wegkruipmogelijkheden waargenomen (zie figuur 12). De vensterluiken vormen eveneens geschikte verblijfsmogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen zoals ruige en gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. De bebouwing is vooral geschikt als zomer- en paarverblijf. Een kraamverblijfplaats is op voorhand niet geheel uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

Figuur 12. Potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen onder de nokvorsten, dakpannen en achter vensterluiken.

Boombewonende vleermuizen, zoals rosse vleermuis komen in de omgeving voor (bron: NDFF). Op de onderzoekslocatie zelf zijn verblijfplaatsen in de te kappen bomen uit te sluiten. Tijdens de inspectie zijn er geen boomholtes aangetroffen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bomen en bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als ruige en gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. Er blijven, ondanks het plaatselijke verlies aan bomen, nog steeds foerageermogelijkheden voor vleermuizen. Bovendien is in de directe omgeving van de onderzoekslocatie voldoende bosrijk foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Wel wordt geadviseerd om in de toekomstige situatie geen lichtpunten (uitstoot van licht) direct op omstaande bomen te richten.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen lijnvormige elementen onderbroken en daardoor geen potentiële vliegroutes verstoord.

5.4 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als konijn, egel, bosmuis en rosse woelmuis. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen van licht beschermde soorten worden vergraven (zie hoofdstuk 6)

Streng beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn en de soort wordt het terrein regelmatig waargenomen. Ook tijdens het veldbezoek werd de soort waargenomen, net buiten de onderzoekslocatie (zie figuur 13).

Niet alle bomen op de onderzoekslocatie konden goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten, zodat de aanwezigheid van een vaste- rust of verblijfplaats van eekhoorn niet kan worden uitgesloten (zie hoofdstuk 6).

Figuur 13. Foeragerende eekhoorn in nabijheid van de onderzoekslocatie

De Veluwe vormt leefgebied voor vele zoogdiersoorten waaronder enkele streng beschermde soorten als das en boommarter. Daarnaast zijn er soorten als wild zwijn, edelhert en damhert te verwachten. Het recreatiepark is relatief dicht bebouwd en intensief in gebruik. Van belangrijk leefgebied voor wildsoorten is daardoor geen sprake. Er is daarvoor te veel verstoring. Verblijfplaatsen van dassen zijn in de omliggende bossen te verwachten en niet op de onderzoekslocatie. Het is niet uit te sluiten dat dassen gebruik maken van het park om te foerageren. Van aantasting van leefgebied door de voorgenomen uitbreiding is echter geen sprake.

Ook voor de boommarter geldt dat deze van het park gebruik kan maken om te foerageren. Een kraamverblijf is op het park of de onderzoekslocatie niet te verwachten. Hiervoor gebruikt de boommarter vooral holen van zwarte spechten of verlaten roefvogelnesten. Dit soort plekken zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Op basis van het algemene verspreidingsbeeld van reptielen op de Veluwe mag worden aangenomen dat in de ruime omgeving van de onderzoekslocatie soorten als zandhagedis, levendbarende hagedis, gladde slang, ringslang, adder en hazelworm kunnen voorkomen. De meeste reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is voor een soort als hazelworm geschikt habitat aanwezig. De hazelworm wordt voornamelijk waargenomen op bos- en heideterreinen, maar maakt daarnaast gebruik van tal van verschillende habitattypes. Vanwege de landschappelijke inpassing kan niet gesproken worden van aantasting van leefgebied. Er blijft nog steeds een afwisseling van open plekken en bosranden aanwezig. Er zijn op de onderzoekslocatie geen specifieke elementen aan te wijzen zoals takkenhopen of schuilplekken die de soort kan gebruiken als winterverblijfplaats. Tijdens de werkzaamheden dient echter wel voorkomen worden dat hazelwormen worden gedood of verwond. (zie hoofdstuk 6).

Amfibieën en vissen

Op de onderzoekslocatie ontbreken wateroppervlakten als poelen, sloten en vijvers, hierdoor zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën en is het voorkomen van vissen op de onderzoekslocatie uitgesloten. Verder vormt de onderzoekslocatie weinig geschikt landhabitat voor amfibieën. Rond de begroeiing kunnen incidenteel algemene soorten als bruine kikker en gewone pad voorkomen. Voor de mogelijk incidenteel te verwachten soorten geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen (zie hoofdstuk 6).

5.6 Ongewervelden

Libellen

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort, wegens het ontbreken van kruidenrijke of bloemrijke aanplant.

Overige ongewervelden

Van de niet aquatische soorten is op de Veluwe alleen het vliegend hert te verwachten. Deze streng beschermde keversoort is voor zijn levenscyclus afhankelijk van eikenstobben. Dit specifieke habitat is op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Bovendien ligt de onderzoekslocatie ver af van het kerngebied van de soort, de omgeving van Elspeet.

5.7 Vaatplanten

De onderzoekslocatie bestaat uit een deel van een recreatiepark, gelegen binnen een bos bestaande voornamelijk uit voormalig productiebos met grove den en douglasspar bijgemengd met (Amerikaanse) eik en berk. Mogelijk te verwachten beschermde vaatplanten zijn onder andere grasklokje en brede wespenorchis. De brede wespenorchis is voornamelijk in bossen te vinden en het grasklokje in droge graslanden en bermen. Voor beide soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen beschermde planten waargenomen. Er zijn eveneens geen indicaties aangetroffen dat strikt beschermde planten, waarvoor geen vrijstelling geldt van de Flora- en faunawet, op de onderzoekslocatie kunnen voorkomen.

6 TOETSING AAN FLORA- EN FAUNAWET / WET NATUURBESCHERMING

6.1 Inleiding

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.2 Broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 11 van de Flora- en faunawet of 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden aangetast wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de wetgeving wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

6.3 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Als gevolg daarvan blijft de soortgroep ook onder de Wet natuurbescherming streng beschermd.

Sloop bebouwing

De te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor de sloop zal in het geval er vleermuizen in aanwezig zijn een ontheffing benodigd zijn. Daarom zal aanvullend onderzoek nodig zijn om vast te stellen of er daadwerkelijk sprake is van actueel gebruik.

Kap van bomen

Kap van bomen met holtes kunnen leiden tot aantasting van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten. Er zijn geen holtes aangetroffen, zodat dit niet aan de orde is.

Aanbevolen wordt om de met het verlichtingsplan er voor te zorgen dat verlichting van de bosranden beperkt blijft, om zodoende potentiële waardes als foerageergebied voor vleermuizen te behouden.

6.4 Overige zoogdieren

In de bomen op de onderzoekslocatie zijn voortplantings- en/of winternesten van de eekhoorn niet uit te sluiten. De eekhoorn is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Het verstoren van vaste rust- of verblijfplaatsen houdt een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Bovendien kunnen door de kap van bomen dieren verwond raken of gedood worden (overtreding artikel 9 Flora- en faunawet).

Voor de kap van de bomen met een eekhoornnest is een ontheffing noodzakelijk tenzij kan worden gewerkt conform een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode, aangevuld met een beschrijving van de werkzaamheden in het ecologisch werkprotocol. Een vergelijkbare werkwijze zal naar verwachting in de Wet natuurbescherming gaan gelden. De provincie kan soortspecifiek beleid gaan maken, maar vooralsnog is gekozen om de voor de eekhoorn eenzelfde uitzondering mogelijk te maken als in de Flora- en faunawet.

Door te werken conform een goedgekeurde gedragscode en door het zorgvuldig handelen kan de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn gegarandeerd worden en wordt overtreding van de natuurwetgeving voorkomen. Om te voorkomen dat er toch door eekhoorn in gebruik zijnde nesten worden beschadigd of verwijderd, wordt geadviseerd de bomen in de periode van eind september tot half november te kappen. Dit betreft de periode tussen de voortplantingsperiode en de winterperiode en is er geen sprake van een nest, voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaats. Deze werkwijze dient wel vooraf vastgelegd worden in een ecologisch werkprotocol.

6.5 Amfibieën en kleine zoogdiersoorten

De werkzaamheden kunnen verstorend werken voor amfibieën die zich in de groenstructuren op de onderzoekslocatie bevinden. Door de werkzaamheden kunnen dieren gewond raken of worden gedood (artikel 9 Flora- en faunawet). Voor de te verwachten soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Ook wordt verwacht dat de provincie Gelderland in de Wet natuurbescherming voor deze soorten een uitzonderingsregeling gaat gelden. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van takkenhopen, dood hout en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden, of door graafwerkzaamheden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Aanbevolen wordt om dit in een ecologisch werkprotocol vast te leggen.

6.6 Reptielen (hazelworm)

De werkzaamheden kunnen verstorend werken voor reptielen die zich langs de randen van onderzoekslocatie bevinden. Door de werkzaamheden kunnen dieren gewond raken of worden gedood (artikel 9 Flora- en faunawet). Voor de te verwachten hazelworm geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling van de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing is echter niet noodzakelijk omdat er geen sprake is van aantasting van leefgebied. Het betreft een voorzorgsmaatregel, omdat zich in de omgeving wel leefgebieden met populaties van genoemde soorten bevinden, waardoor er incidenteel exemplaren kunnen voorkomen. Het is noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. De maatregelen komen overeen met die voor amfibieën. Econsultancy adviseert om tijdens het uitvoeren van werkzaamheden in de groenstroken te werken conform een ecologisch werkprotocol. Hierin dient te worden omschreven hoe om te gaan met amfibieën en de hazelwormen hoe te handelen bij het onverhoopt aantreffen van deze streng beschermde soort. Benadrukt wordt dat indien er niet al het redelijkerwijs mogelijke wordt gedaan om schade aan individuen te voorkomen er sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet (artikel 2, algemene zorgplicht).

Dit zal in de Wet natuurbescherming naar verwachting in een vergelijkbare wijze gaan gelden.

6.7 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

6.8 Conclusies mogelijke effecten Flora- en faunawet

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Daarnaast dient voor aanvang van de sloop van de beheerderswoning tijdig duidelijk te zijn of hier verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Schade aan eventueel aanwezige kleine zoogdiersoorten (eekhoorn, konijn), amfibieën of reptielen (hazelworm) dient te voorkomen door zorgvuldig te handelen, aan de hand van een ecologisch werkprotocol.

Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of verstoring/overtreding door de ingrepen ten aanzien van vleermuizen aan de orde is. De mogelijk aanwezige verblijffuncties van de betreffende beschermde soorten vormen echter geen belemmering voor de bestemmingsplanwijziging. Middels het tijdig treffen van de juiste maatregelen en het eventueel aanvragen van een ontheffing kunnen de voorgenomen plannen worden uitgevoerd.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de soortbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

7 TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natura 2000-gebied de Veluwe. Het ligt echter in de directe omgeving ervan. Als er sprake is van een negatief effect, dan betreft dit een extern effect. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijke externe effecten. Getoetst worden de mogelijke effecten van verkeersaantrekkende werking, recreatie in de omliggende gebieden, geluid, licht en trilling.

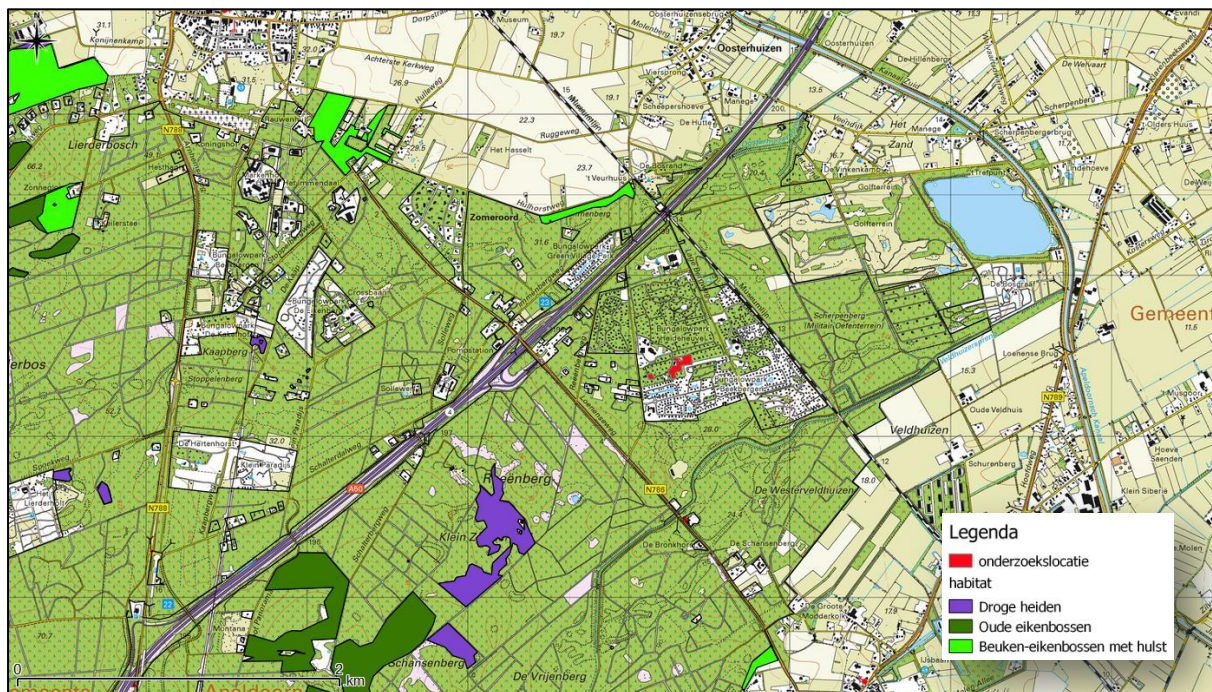
7.1 Doelstelling Natura 2000

Voor ieder Natura 2000-gebied geldt dat deze een specifiek internationaal belang heeft voor bepaalde soorten en/of habitattypen. Op grond van de staat van instandhouding en het relatief belang van soorten en habitattypen zijn de belangrijkste verbeteropgaven en doelen op landelijk niveau vastgesteld. Deze landelijke doelen vormen de kaders voor de formulering van instandhoudingdoelen op gebieds-niveau. Algemene doelen zijn behoud en indien van toepassing herstel van:

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

7.2 Aanwezige habitats

In figuur 14 zijn de beschermde habitats in de omgeving van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 14. Beschermde habitats in omgeving van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie ligt in de nabijheid van oude eikenbossen (H9190), Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) en Droge heide (H4030).

7.3 Aangewezen vogelsoorten

De habitats in de omgeving vormen leefgebied voor aangewezen soorten als boomleeuwerik, draaihals, duinpieper, grauwe klauwier, nachtzwaluw, roodborsttapuit, tapuit, wespndief en zwarte specht. Van deze soorten zijn duinpieper en draaihals wel sprake van leefgebied, maar de soorten zijn erg zeldzaam, zodat de aanwezigheid in de omgeving van de onderzoekslocatie niet te verwachten is. Desondanks is er wel sprake van leefgebied,

7.4 Overige soorten

In het aangrenzende gebied de Reeënberg bevindt zich een ven waar de aangewezen gevlekte witsnuitlibel voorkomt.

Voor overige aangewezen soorten geldt dat de habitats in de omgeving geen leefgebieden vormen. Voor het vliegend hert is er mogelijk sprake van leefgebied, maar gelet op het verspreidingsgebied is de kans op aanwezigheid van de soort in de omgeving van de onderzoekslocatie erg klein.

7.5 Gevoeligheid

De toetsing van de mogelijke effecten is uitgevoerd aan de hand van de effectenindicator van het Ministerie van Economische Zaken. In de effectenindicator zijn de meest voorkomende storende factoren met betrekking tot het Natura 2000-gebied de Veluwe in het kader van diverse werkzaamheden beschreven. In tabel III staan vetgedrukt de storende factoren weergegeven die bij de toetsing zijn beoordeeld. De niet vetgedrukte factoren kunnen op voorhand worden uitgesloten omdat deze vooral van toepassing zijn voor aquatische milieus, of als extern effect niet kunnen optreden.

Tabel III. Storende factoren conform effectenindicator*.

1. Oppervlakteverlies	11. Verandering overstromingsfrequentie
2. Versnippering	12. Verandering dynamiek substraat
3. Verzuring door N-depositie vanuit de lucht	13. Verstoring door geluid
4. Vermesting door N-depositie vanuit de lucht	14. Verstoring door licht
5. Verzoeting	15. Verstoring door trilling
6. Verzilting	16. Optische verstoring
7. Verontreiniging	17. Verstoring door mechanische effecten
8. Verdroging	18. Verandering in populatiedynamiek
9. Vernatting	19. Bewuste verandering soortensamenstelling
10. Verandering stroomsnelheid	

* De vetgedrukte factoren worden bij de toetsing betrokken, de overige factoren zijn op voorhand niet aan de orde.

Per factor wordt beschreven of deze als gevolg van de voorgenomen ingreep in zijn algemeenheid kan plaatsvinden. Vervolgens wordt beschreven of het optreden van de verstoring factor tot negatieve effecten kan leiden. Niet iedere soort of habitat is even gevoelig voor de mogelijk optredende storende factoren.

In tabel IV staat per habitat/soort die in omgeving aanwezig is in welke mate deze volgens de effectenindicator gevoelig is voor storende factoren.

Tabel IV. Gevoeligheid voor storingsfactoren volgens effectenindicator.

	Verzuring (N-dep)	Vernesting (N-Dep)	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten
Storingsfactor	3	4	13	14	15	16	17
Beuken- eikenbos met hulst			nvt	nvt	nvt		
Oude eikenbossen			nvt	nvt	nvt		
Droge heide			nvt	nvt	nvt		
gevlekte witsnuitlibel				nvt		nvt	
roodborsttapuit							
Zwarte specht							
Wespendief							

LEGENDA

	niet gevoelig
	gevoelig
	zeer gevoelig
...	onbekend
nvt	niet van toepassing

Behalve het al dan niet optreden van een verstoring factor en de gevoeligheid ervoor bij bepaalde soorten of habitattypen, speelt ook de mate waarin de doelstellingen ervan zijn of worden bereikt een rol. Een aantal habitattypen en soorten staat onder druk, zodat negatieve effecten een groter gevolg hebben.

In het concept beheerplan (Provincie Gelderland 2009) wordt voor het oude boslandschap op de Veluwe aangegeven wat de trend en staat van instandhouding voor de soorten en habitattypen is (figuur 15)

Voor de aangewezen broedvogelsoorten die in theorie van de bossen in de omgeving gebruik kunnen maken (zwarte specht en wespandief) is de staat van instandhouding matig ongunstig is. Hierbij speelt niet zozeer de oppervlakte als wel de kwaliteit van het leefgebied een rol.

Oud boslandschap	Oppervlakte	Kwaliteit	Verspreiding	Staat van instandhouding landelijk	Trend	Staat van instandhouding Veluwe
Habitattype						
H9120 – Beuken-eikenbos met hulst	Gunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	>	Matig ongunstig
H9190 – Oude eikenbossen	Gunstig	Matig ongunstig	Zeer ongunstig	Matig ongunstig	<	Matig ongunstig
Habitatrichtlijnsoorten	Leefgebied					
	Kwaliteit	Oppervlakte				
H1083 – Vliegend hert	Matig ongunstig	Matig ongunstig		Matig ongunstig	?	Matig ongunstig
Broedvogelsoorten						
A072 – Wespendief	Matig ongunstig	Gunstig		Gunstig	<	Matig ongunstig
A224 – Nachtzwaluw	Matig ongunstig	Gunstig		Matig ongunstig	>	Gunstig
A236 – Zwarte specht	Matig ongunstig	Gunstig		Gunstig	?	Matig ongunstig

(>: positieve trend; <: negatieve trend; ?: onbekend)

Figuur 15. Trend en staat van instandhouding voor de soorten en habitattypen van het oude boslandschap op de Veluwe (bron: Provincie Gelderland 2009).

Voor de soorten en habitats die in het aangrenzende gebied zijn te verwachten geldt dat de staat van instandhouding van heide ongunstig is. Kwaliteitsverlies door vermesting en verzuring is daarbij een van de grootste problemen.

Een aantal vogelsoorten gaat het voor de wind. Roodborsttapuit, boomleeuwierik en nachtzwaluw laten landelijk een positieve trend zien, zodat de staat van instandhouding gunstig is. Voor andere soorten als grauwe klauwier, tapuit, duinpieper en draaihal geldt dit zeker niet.

Open zandlandschap	Oppervlakte	Kwaliteit	Verspreiding	Staat van instandhouding landelijk	Trend	Staat van instandhouding Veluwe
Habitattype						
H2310 – Stufzandheiden met struikheide	Matig ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
H2320 – Binnenlandse kraaiheidebegroeiing	Gunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	<	Matig ongunstig
H2330 – Zandverstuivingen	Matig ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
H4030 – Droge heide	Matig ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
H5130 – Jeneverbesstruwelen	Gunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	<	Matig ongunstig
H6230 – *Heischrale graslanden	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
H7150 – Pioniervegetatie met snavelbies	Gunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig	>	Matig ongunstig
Broedvogelsoorten						
	Leefgebied					
	Kwaliteit	Oppervlakte				
A224 – Nachtzwaluw	Matig ongunstig		Gunstig	Matig ongunstig	>	Gunstig
A233 – Draaihals	Zeer ongunstig		Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
A246 – Boomleeuwerik	Gunstig		Gunstig	Gunstig	>	Gunstig
A255 – Duinpieper	Zeer ongunstig		Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
A276 – Roodborsttapuit	Gunstig		Gunstig	Gunstig	>	Gunstig
A277 – Tapuit	Zeer ongunstig		Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
A338 – Grauwe klauwier	Zeer ongunstig		Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	<	Zeer ongunstig
(>: positieve trend; <: negatieve trend)						

(>: positieve trend; <: negatieve trend)

Figuur 16. Trend en staat van instandhouding voor de soorten en habitattypen in het open zandlandschap (bron: Provincie Gelderland, 2009).

7.6 Inventarisatie mogelijke effecten Natura 2000

7.6.1 Verzuring en vermesting door N-depositie vanuit de lucht

Kenmerk: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gasen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Interactie andere factoren: De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof).

Gevolg: Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitattype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten.

De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstof depositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten.

Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af.

Analyse: Stikstofdepositie kan toenemen als gevolg van een verkeersaantrekkende werking en het verstoken van gas of hout. Om inzicht te krijgen in de mogelijke toename van stikstofdepositie is een modelberekening uitgevoerd met behulp van het programma Arius Calculator (Smeets, 2016). De gehanteerde uitgangspunten ten aanzien van verkeersbewegingen en overige emissiebronnen zijn in een separate rapportage beschreven (Econsultancy rapport 3045.002, versie D1, 1 december 2016). Uit de berekening blijkt dat de projectbijdrage maximaal 0,03 mol/ha/jaar bedraagt op het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Bij een projectbijdrage van minder of gelijk aan 0,05 mol/ha/jaar is geen melding of vergunning benodigd voor het plan. Hieruit wordt geconcludeerd dat er voor het aspect stikstofdepositie geen belemmeringen gelden voor de realisatie van het plan.

7.6.2 Verstoring door geluid

Kenmerk: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijvoorbeeld vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

Analyse: Verstoring van geluid speelt een rol bij broedvogelsoorten, zoals de wespandief en de zwarte specht. De enige te verwachten wezenlijke geluidstoename betreft de aanlegfase, waarin machines worden gebruikt. Aangezien de verstoring zeer plaatselijk en zeer tijdelijk is, kunnen effecten op voorhand worden uitgesloten. Bovendien vinden de werkzaamheden plaats op 55 meter of meer afstand van het Natura 2000-gebied. Bij het gebruik door recreatie zal er geen sprake zijn van toename van permanent geluid in het Natura 2000-gebied. De bufferende werking van de bomenrijke landschappelijke inpassing zorgt voor demping van eventueel geluid.

7.6.3 Verstoring door licht

Kenmerk: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Interactie andere factoren: geen (onbekend)

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

Analyse: Van uitstraling van licht op beschermde habitats is, gelet op de afstand tot deze gebieden (meer dan 2 kilometer) geen sprake. Effecten zijn daarom uitgesloten. De wespandief en zwarte specht zijn dagactief. Verlichting heeft daarom geen effect hun foerageergedrag. Van alle aangewezen soorten binnen het Natura 2000-gebied is enkel de meervleermuis zeer gevoelig voor licht. Het leefgebied van deze soort bevindt zich niet in de omgeving van de onderzoekslocatie. Het betreft voor de Veluwe enkel de overwinteringsobjecten. De aangewezen vogelsoorten zijn alle gevoelig voor verstoring door licht. Van de aangewezen soorten is alleen de nachtzwaluw nachtactief. Het leefgebied van deze soort bevindt zich op meer dan 2 kilometer ten westen van de onderzoekslocatie. Door de bufferende werking van het omliggende bos is verstoring door verlichting vanuit het park uitgesloten. De overige vogelsoorten zijn dagactief, verstoring zal alleen aan de orde kunnen zijn als zich nesten bevinden aan de rand van het recreatiepark. Dergelijke broedgevallen zijn praktisch gezien uitgesloten omdat de aangewezen soorten grotendeels gebonden zijn aan specifieke habitats. Bovendien zal er geen rechtstreekse verlichting op de rand van de onderzoekslocatie plaatsvinden, zodat effecten door verlichting op voorhand kunnen worden uitgesloten.

7.6.4 Verstoring door trilling

Kenmerk: Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.

Interactie andere factoren: kan vooral samen optreden met verstoring door geluid.

Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

Analyse: Trilling in de bodem is ten behoeve van het realiseren van de nieuwbouw binnen de onderzoekslocatie niet aan de orde omdat er geen heiwerkzaamheden plaatsvinden.

7.6.5 Optische verstoring

Kenmerk: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Interactie andere factoren: treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).

Gevolg: Optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewinning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

Analyse: Aangenomen mag worden dat de nieuwe gasten van het park deels zullen recreëren in de directe omgeving van de onderzoekslocatie, of in ieder geval de mogelijkheid daartoe zullen hebben. Dit geldt met name voor hondenbezitters die regelmatig in de bossen hun huisdieren zullen uitlaten. Wespensdiefen, die zeer gevoelig zijn voor verstoring bij het foerageren zullen van een toename van menselijke aanwezigheid hinder ondervinden¹. Wespensdiefen graven ondergrondse nesten van wespen uit, om toegang tot de raten te krijgen. Doordat ze daarbij deels met de kop ondergronds zijn, wordt veel tijd besteed aan het "zekeren". Ieder moment dat er onraad is, bijvoorbeeld door een passerende bewoner zal de wespensdief stoppen met foerageren en indien nodig vluchten. Nachtzwaluwen zijn grondbroedende soorten, en daarmee gevoelig voor verstoring door mensen en loslopende honden. Zwarte spechten zijn minder gevoelig voor optische verstoring.

Voor een analyse van het effect wordt uitgegaan van recreatie door middel van wandelen vanaf het park zelf. Eventuele toename van recreatie elders op de Veluwe door recreanten die met de auto vertrekken vanaf het recreatiepark leidt tot een dermate "verdunding" dat deze effecten niet merkbaar zullen zijn ten opzichte van de bestaande recreatiedruk. Dergelijk "verdunding" speelt ook een rol bij andere vormen van recreatie als mountainbiken, vliegeren etc.

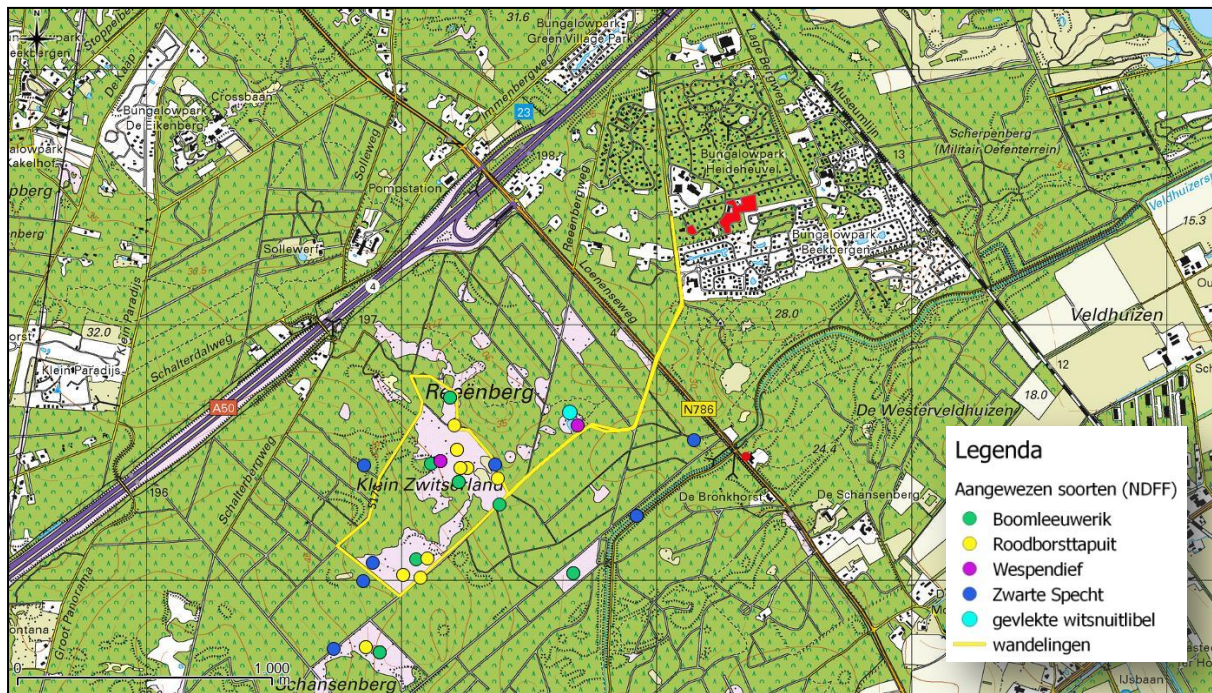
Er wordt uitgegaan van een worst-case benadering (100% bezetting van alle bedden in het park, hetgeen in de praktijk nooit voorkomt) en op basis van een aantal kengetallen uit relevante literatuur (Henkens et al. 2012, en daarin geciteerde literatuur):

- 10% van het totaalbezoek aan wandelaars en fietsers in een natuurgebied komt vanuit verblijfsrecreatie;
- Men wandelt alleen, met de hond of in groepen van gemiddeld 2,8 personen;
- De grootste groep wandelaars zijn korte afstand-wandelaars die rondgangen van gemiddeld 6 kilometer in anderhalf uur maken;
- Van alle wandelaars neem 15% een hond mee;
- Op de 5^e drukste dag (normdag) wandelen 1,9 personen/ha bos.

¹ Deze gevoeligheid voor verstoring wordt in de effectenindicator aangeduid als "zeer gevoelig voor mechanische effecten", vanwege de aanwezigheid van menselijke activiteit. Volgens Econsultancy wordt onder mechanische effecten door betreding vooral het effect op de bodem en vegetatie bedoeld en wordt de gevoeligheid voor verstoring van wespensdiefen daarom besproken onder optische verstoring: verstoring door menselijke aanwezigheid.

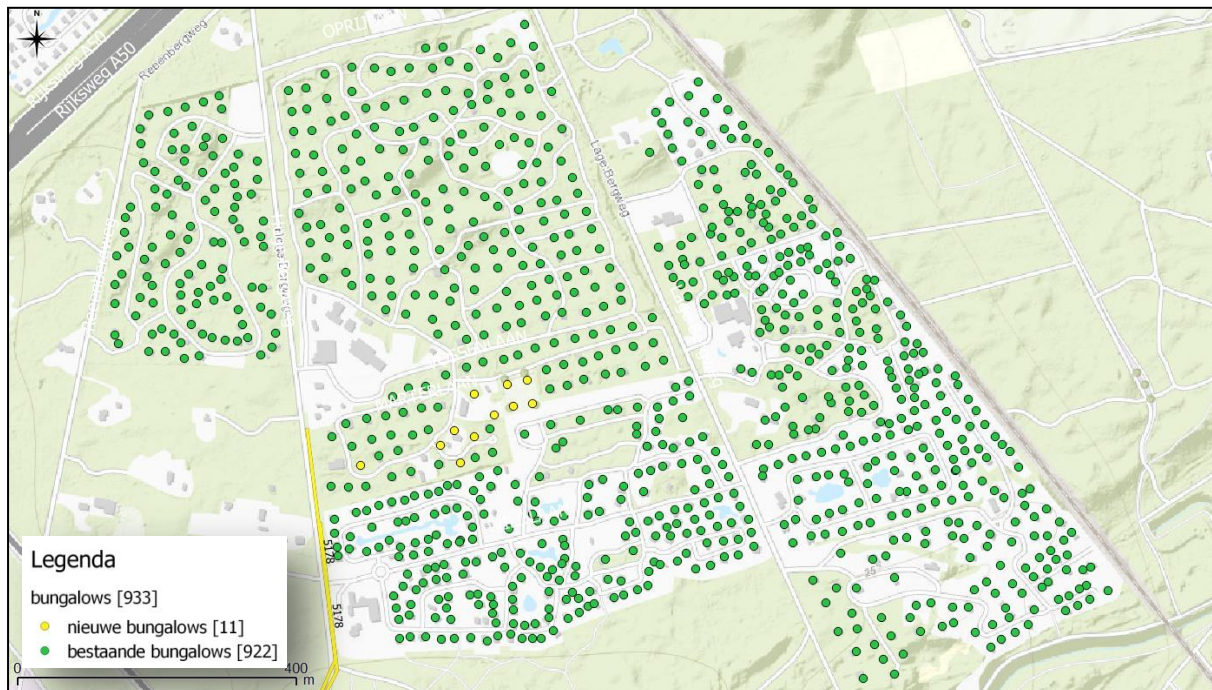
Binnen een loopafstand van 6 kilometer ten westen van de onderzoekslocatie is het aangewezen habitat droge heide in het gebied Klein Zwitserland te bereiken (zie figuur 17). Dit gebied vormt leefgebied voor de meeste aangewezen soorten. Daarvan zijn in de afgelopen 5 jaar de boomleeuwrik, roodborsttapuit, wespendif en zwarte specht waargenomen.

In oostelijke richting grenst het park aan een militair oefenterrein dat niet toegankelijk is. Ten noorden vormt de snelweg A50 een barrière. Ten zuiden bevindt zich het gebied De Westerveldhuizen, dat mede door de aanwezigheid van de Loenense waterval veel bezoekers trekt.

Figuur 17. Waarnemingen van aangewezen soorten (NDFF) in het gebied dat met een wandeling van 5 kilometer is te bereiken.

De toename van gebruikers op het park Landal Heideheuvel zal in theorie met 11% toenemen. In de praktijk zal dit rond de 8% liggen, aangezien de bezettingsgraad nimmer 100% zal zijn. De toename dient echter ook worden gerelateerd aan overige recreatieparken in de omgeving. Direct grenzend aan het park bevindt zich bungalowpark Beekbergen. In totaal bevinden zich in het gebied ongeveer 925 bungalows. Vanuit een dergelijk perspectief bekeken is een toename van 10 bungalows slechts 1% toename. Een vergelijking met een percentage toename van het aantal bedden is niet te geven. Voor een toetsing van het effect gaat het niet om individuele wandelaars, maar om groepen. Per bungalow worden veelal gezamenlijke wandelingen uitgevoerd. Daarom is een beoordeling op grond van het aantal bungalows mogelijk. In figuur 18 op de volgende pagina is visueel weergegeven hoeveel bungalows er in het gebied aanwezig zijn en welke bungalows er bij komen.

Figuur 18. Bestaande bungalows (groen) in de omgeving van de onderzoekslocatie (geel)

Niet alle soorten zijn even gevoelig voor optische verstoring. De roodborsttapuit broedt ook in terreinen waar veel recreanten aanwezig zijn. Nesten van groundbroedende soorten zoals nachtzwaluw en boomleeuwerik, maar ook niet aangewezen soorten als boompieper en veldleeuwerik, kunnen door loslopende honden en vrij rondstruinende wandelaars worden verstoord of zelfs vertrapt. De wespen-dief tenslotte wordt vooral tijdens het foerageren gemakkelijk verstoord. Dit geldt ook voor de zwarte specht.

Een dosis-effectrelatie voor optische verstoring is moeilijk te geven. In 2008 is een literatuurstudie verricht naar onderzoeken naar de verstoring gevoeligheid van vogels (Krijgsveld et al. 2008). Uit diverse studies die zijn bestudeerd een samengebracht in Krijgsveld (2008) komt naar voren dat het broedsucces van nachtzwaluwen en boomleeuweriken negatief wordt beïnvloed door aanwezigheid van verstoring in de omgeving van broedgebieden.

Bij verstoring speelt een aantal aspecten een rol die een voorspelling van de gevolgen bemoeilijkt. Er treedt een mate van gewinning op, zeker als er sprake is van een voorspelbaarheid van de verstoring. Er treedt een natuurlijke correctie op: een afname van de broeddichtheid wordt deels gecompenseerd door een toename van het broedsucces. Over het algemeen kan gesteld worden dat de gevolgen van een toename merkbaar worden als er een drempelwaarde wordt overschreden. Er kan ook sprake zijn van een geleidelijke achteruitgang, waarbij de meest kritische soorten als eerste uit het gebied verdwijnen. Dit is zeer moeilijk te kwantificeren. Daarbij dient ook in acht te worden genomen dat het heidegebied Klein Zwitserland een beperkte oppervlakte heeft. Hierdoor is verstoring eerder aan de orde dan bij uitgestrekte heidevelden.

Van alle aspecten die een rol spelen bij de beoordeling van het effect van optische verstoring acht Econsultancy de geringe toename ten opzichte van het totale aantal bungalows doorslaggevend. Ten opzichte van de 925 bungalows zal een toename van 10 bungalows vanuit ecologisch oogpunt niet tot een merkbaar effect leiden op het aangrenzende natuurgebied Klein Zwitserland.

7.6.6 Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Interactie andere factoren: verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.

Gevolg: deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitattypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.

Analyse: De meeste soorten en habitats zijn gevoelig voor mechanische effecten, bijvoorbeeld vanwege het vertrappen van nesten, het plattreden van begroeiingen en dergelijke. Dit is vooral aan de orde in open gebieden. In de bosgebieden blijft men over het algemeen op de paden.

Op de heidevelden in het gebied Klein Zwitserland zal mogelijk een toename zijn van betreding. Net als bij de optische effecten is deze toename procentueel gezien erg gering (1%). Dit zal geen merkbaar effect hebben ten opzichte van de huidige betreding door recreanten. Hierbij wordt opgemerkt dat een zekere mate van betreding niet ongunstig is voor de heide. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelen voor het habitatype wordt niet verwacht.

7.7 Conclusie mogelijke effecten Natura 2000

Uit de toetsing van het beoogde aan de mogelijke effecten, genoemd in de effectenindicator, blijkt dat negatieve effecten op de aangewezen habitats en soorten op voorhand zijn uit te sluiten. Er is geen sprake van een toename van de stikstofdepositie op voor verzuring en vermeting gevoelige habitats. Van alle aspecten die een rol spelen bij de beoordeling van het effect van optische en mechanische verstoring acht Econsultancy de geringe toename ten opzichte van het totale aantal bungalows doorslaggevend. Ten opzichte van de 925 bungalows in het gebied zal een toename van 10 bungalows vanuit ecologisch oogpunt niet tot een merkbaar effect leiden op het aangrenzende natuurgebied Klein Zwitserland.

8 TOETSING AAN GELDERS NATUURNETWERK

8.1 Inleiding

Voor gronden gelegen binnen het Gelders Natuurnetwerk geldt dat er geen nieuwe functies worden mogelijk gemaakt, tenzij er geen sprake is van aantasting van de kernkwaliteiten en omgevingscondities. Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van het Natuurnetwerk Nederland dienen daarom de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te onderzoeken. Een dergelijk onderzoek wordt een "nee-tenzij onderzoek" genoemd. In de omgevingsverordening van de provincie Gelderland zijn hiervoor criteria opgesteld, zoals vermindering van areaal en uitwisselingsmogelijkheden, belemmering van verloop van natuurlijke processen of verandering van grond- en oppervlaktewatersituatie.

Voor het gebied 'Loenermark' waar de onderzoekslocatie del van uitmaakt wordt in de omgevingsverordening als kernkwaliteiten genoemd:

- onderdeel van grootschalig aaneengesloten gebied van droge, voedselarme bossen, zandverstuivingen en heide; hier vooral bos en heidevelden met veel reliëf, droge en natte heide, vennen en sprengbeken
- onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe
- onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met de bijbehorende habitats en soorten
- toevoergebied van Beekberger Poort
- Parel Ramenberg: droog Zomereiken-Berkenbos in diverse stadia van ontwikkeling; heide met jeneverbes
- Parel Loenermark: droge heidevelden, deels met waardevolle hakhoutrelicten van wintereik
- groot wild: m.n. edelherten, wilde zwijnen
- leefgebied das
- cultuurhistorische waarden van o.m. sprengbeken, oude ontginningen en boerderijen,
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
- rust, ruimte, donkerte
- ecosysteemdiensten: recreatie, rust, drinkwater
- houtproductie
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

De ontwikkelingsdoelen zijn als volgt:

- ontwikkeling oude bossen met bijbehorende flora en fauna
- ontwikkeling heidevelden, droog en vochtig met vennen, jeneverbesstruwelen en met bijbehorende flora en vegetatie
- ontwikkeling sprengbeken en beken met de bijbehorende flora en fauna
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling Beekberger Poort
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A50, N786, N789 en Apeldoornsch Kanaal
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

8.2 Inventarisatie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk

8.2.1 Vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit

Het gaat hierbij om de samenhang van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur. Onder landschapselementen wordt verstaan: heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen. Het voorgenomen gebruik heeft hierop geen invloed. De werkzaamheden vinden buiten de GNN-natuur plaats.

8.2.2 Vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden

De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren tussen de verschillende leefgebieden in delen van het Gelders Natuurnetwerk blijven als gevolg van het beoogde gebruik in dezelfde mate behouden. Er worden geen nieuwe paden aangelegd in de GNN-natuur; de onderzoekslocatie maakt deel uit de Groene Ontwikkelingszone (zie hoofdstuk 8)

8.2.3 Vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van soorten

Het gaat hierbij om soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet. In de door Econsultancy uitgevoerde toetsing aan de Flora- en faunawet blijkt dat er weinig tot geen overtredingen van de Flora- en faunawet zijn te verwachten. Bomenkap en sloop zal ten aanzien van vleermuizen en eekhoorns wel tot negatieve gevolgen kunnen leiden, indien dit aan de orde mocht zijn zal voor het verkrijgen van een ontheffing onderdeel zijn dat de functionaliteit voor de soort blijft behouden. Dit voorkomt het optreden van vermindering van kwaliteit van het leefgebied.

8.2.4 Vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden

Het gaat hierbij om aaneengeslotenheid van grote eenheden, zoals het totale bosareaal en de heide in de omgeving. Van vermindering van areaal van grote natuurlijke eenheden is geen sprake, de ingreep vindt buiten de GNN plaats en wordt omgeven door terreinen met vergelijkbaar gebruik.

8.2.5 Belemmering verloop van natuurlijke processen in grote eenheden

Externe effecten op de omgeving, zoals een toename van stikstofdepositie zijn uit te sluiten. Modelberekeningen hebben dit aangetoond (zie hoofdstuk 7).

8.2.6 Verstoring van de natuurlijke morfologie, verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming

Voor zover bekend vinden er geen graafwerkzaamheden plaats die de natuurlijke morfologie aantasten. In de huidige situatie is het gebied reeds geëgaliseerd (sportveld). De werkzaamheden hebben geen betrekking op water met een natuurbestemming.

8.2.7 Verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden

De kwaliteit en kwantiteit van oppervlaktewateromstandigheden die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten is niet aan de orde. Er is sprake van oppervlaktewater ten zuiden van de onderzoekslocatie, deze staat echter niet onder invloed van de hydrologie ter plaatse van de onderzoekslocatie. Voor de nieuwbouw zal gelden dat met de toename van het verharde oppervlak er geen sprake mag zijn van verandering in de verhouding tussen infiltratie en oppervlakkige afstroming van regenwater. Gelet op de grote infiltratiecapaciteit van de bodem zal dit niet snel tot negatieve gevolgen leiden.

8.2.8 Verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting

Dit effect is niet aan de orde. Tijdelijke geluidsbelasting is enkel van toepassing in de aanlegfase.

8.2.9 Toename van de verstoring door licht.

In de toekomstige situatie zal er sprake zijn van toepassing van licht. Aangenomen wordt dat deze beperkt zal zijn tot wat te doen gebruikelijk is bij woonhuizen. Net als bij het Natura 2000-gebied, dat dezelfde begrenzing kent, zijn externe effecten niet te verwachten. Aanvullend geldt dat de verlichting niet verstorend mag werken op vleermuizen. In het kader van de Flora- en faunawet is daarop in hoofdstuk 6 reeds gewezen: behoud van donkerte is aan te bevelen om geen effect op het foerageergedrag van vleermuizen te veroorzaken.

8.3 Conclusie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk

Uit een toetsing van het beoogde gebruik aan de mogelijke effecten blijkt dat negatieve effecten op het Gelders Natuurnetwerk zijn uit te sluiten.

9 TOETSING AAN GROENE ONTWIKKELINGSZONE

De GO bestaat uit alle gebieden met een andere bestemming dan natuur binnen de voormalige Gelderse EHS. Het beleid met betrekking tot de GO is gericht op het versterken van de ecologische samenhang door de aanleg van ecologische verbindingsszones, waaronder landgrensoverschrijdende klimaatcorridors. De ontwikkelingsdoelstelling is tweeledig: ontwikkeling van (economische) functies in combinatie met versterking van de kernkwaliteiten natuur en landschap. In de GO worden natuur- en landschapselementen aangelegd ter verbetering van de migratiemogelijkheden voor planten en dieren volgens de ontwikkelingsmodellen beschreven in de atlas Kernkwaliteiten GNN en GO.

9.1 Regelgeving Groene Ontwikkelingszone

Bij ruimtelijke ingrepen in de GO is allereerst onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging enerzijds en uitbreiding van bestaande bestemmingen anderzijds. Vervolgens is een onderscheid gemaakt naar de schaal van de ingreep en daarmee naar het effect ervan op de kernkwaliteiten. Vervolgens geldt er een afwegingskader zoals weergegeven in figuur 19. Voor onderhavige situatie is er sprake van een uitbreiding van een bestaande functie, van kleinschalige aard. Ontwikkeling is daarbij mogelijk mits er een goed landschappelijke inpassing plaatsvindt en er per saldo geen significantie aantasting plaatsvindt.

Figuur 19. Afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in de Groene Ontwikkelingszone.

9.2 Kernkwaliteiten Groene Ontwikkelingszone

Met de kernkwaliteiten worden die van de GNN bedoeld. Deze zijn beschreven in paragraaf 8.1.

9.3 Inventarisatie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk

De mogelijke effecten op de kernkwaliteiten zijn gelijk aan de effecten zoals beschreven in hoofdstuk 8.

9.4 Conclusie mogelijke effecten Gelders Natuurnetwerk

Er is geen sprake van significante aantasting van kernkwaliteiten. Bij kleinschalige uitbreidingen volstaat het om middels een landschappelijke inpassing er voor te zorgen dat er per saldo geen aantasting van de kernkwaliteiten plaatsvindt. Een dergelijke inpassing is voorhanden.

10 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Van Wijnen Recreatiebouw B.V. een natuurtoets uitgevoerd ter plaatse van de uitbreiding van het recreatiepark Landal Heideheuvel, gelegen aan de Hoge Bergweg 30 te Beekbergen.

De natuurtoets is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De natuurtoets heeft als doel om de ingreep te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving en bestaat uit drie onderdelen. Het onderzoek bevat 1) een toetsing aan de Flora- en faunawet middels een quickscan flora en fauna. De 2) Natuurbeschermingswet-toetsing is uitgevoerd aan de hand van een voortoets. Voor 3) de toetsing aan het Gelders Natuurnetwerk is een zogenaamd "nee-tenzij onderzoek" uitgevoerd.

Toetsing Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming

- 1) De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondergaan door de voorgenomen ingreep.

Conclusie Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Daarnaast dient voor aanvang van de sloop van de beheerderswoning tijdig duidelijk te zijn of hier verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Schade aan kleine zoogdiersoorten (eekhoorn, konijn), amfibieën of reptielen (hazelworm) dient te voorkomen door zorgvuldig te handelen, aan de hand van een ecologisch werkprotocol.

Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of verstoring/overtreding door de ingrepen ten aanzien van vleermuizen aan de orde is. De mogelijk aanwezige verblijffuncties van de betreffende beschermde soorten vormen echter geen belemmering voor de bestemmingsplanwijziging. Middels het tijdig treffen van de juiste maatregelen en het eventueel aanvragen van een ontheffing kunnen de voorgenomen plannen worden uitgevoerd.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de soortbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

Toetsing aan Natuurbeschermingswet

- 2) De voortoets is uitgevoerd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Dit deel van het onderzoek heeft als doel vast te stellen of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan (significante) gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied De Veluwe.

Conclusie Natuurbeschermingswet 1998

Uit de toetsing van het beoogde aan de mogelijke effecten, genoemd in de effectenindicator, blijkt dat negatieve effecten op de aangewezen habitats en soorten op voorhand zijn uit te sluiten. Er is geen sprake van een toename van de stikstofdepositie op voor verzuring en vermessing gevoelige habitats.

Van alle aspecten die een rol spelen bij de beoordeling van het effect van optische en mechanische verstoring acht Econsultancy de geringe toename ten opzichte van het totale aantal bungalows doorslaggevend. Ten opzichte van de 925 bungalows in het gebied zal een toename van 10 bungalows vanuit ecologisch oogpunt niet tot een merkbaar effect leiden op het aangrenzende natuurgebied Klein Zwitserland.

Toetsing aan Gelders Natuurnetwerk/Gelderse Ontwikkelingszone

- 3) Het "nee-tenzij onderzoek" heeft tot doel om de effecten van het beoogd gebruik op de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het Gelders Natuurnetwerk te onderzoeken.

Conclusie GNN/GO

Er is geen sprake van significante aantasting van kernkwaliteiten. Bij kleinschalige uitbreidingen, waarvan bij de voorgenomen planvorming sprake van is, volstaat het om middels een landschappelijke inpassing er voor te zorgen dat er per saldo geen aantasting van de kernkwaliteiten plaatsvindt. Een dergelijke inpassing is voorhanden.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON Tijdschrift 51, 15(5): 119-132.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden 2009. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg, Vogelbescherming Nederland.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- NDFF, export waarnemingen alle soort aangewezen soorten voor de periode 2011-2016, verwerkt in GIS.
- Smeets, R.A.F., 2016. Berekening Stikstofdepositie uitbreiding Landal Heideheuvel te Beekbergen. Rapport 3045.002, versie D1, 29 november 2016. Econsultancy, Swalmen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Omgevingsverordening provincie Gelderland, 2014 op:
- www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/transform/NL.IMRO.9925.PVOmgverordening-vst1/pt_NL.IMRO.9925.PVOmgverordening-vst1.xml#NL.IMRO.PT.s0
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)
- www.gelderland.nl/Kaartenencijfers
- www.natura2000.nl/pages/checklist-vergunningverlening.aspx
-

Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

